Ilija Branko **Burić**

Ilija Branko **Burić**

CRTEŽI

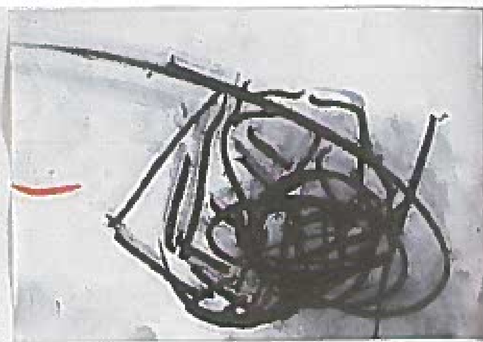
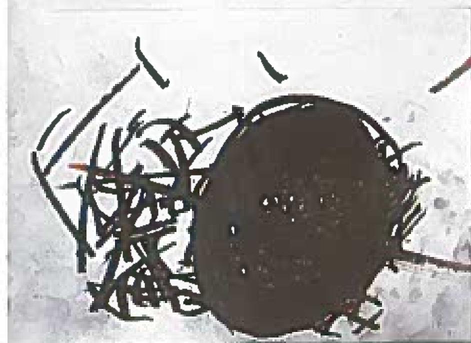
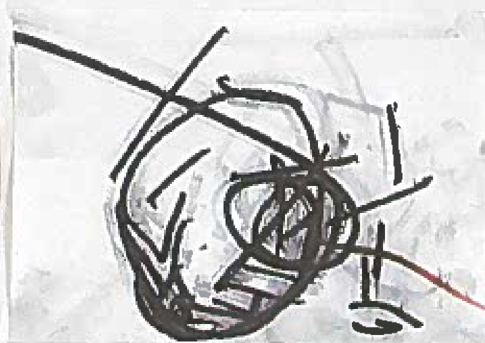
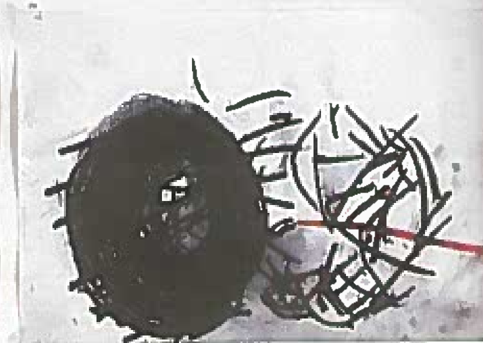
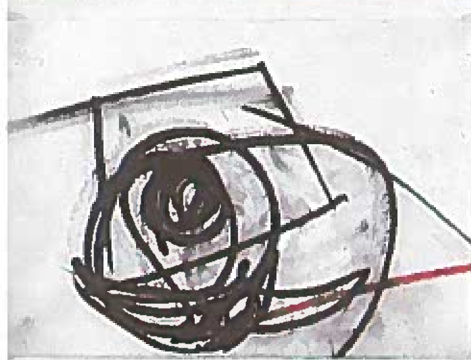
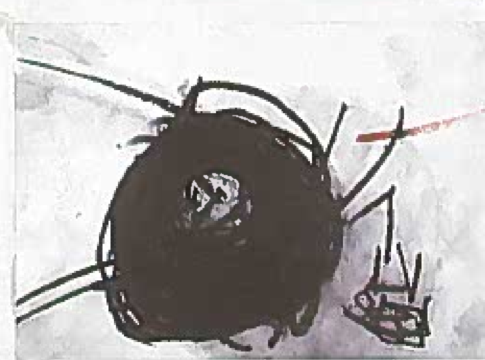
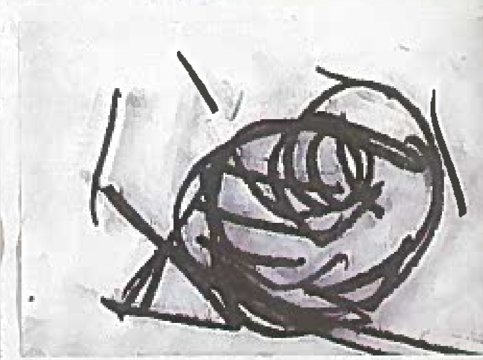
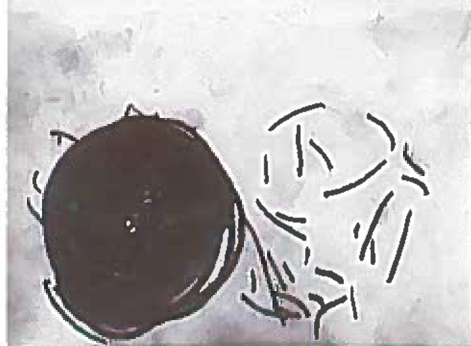
radovi su nastali od 1980-2000

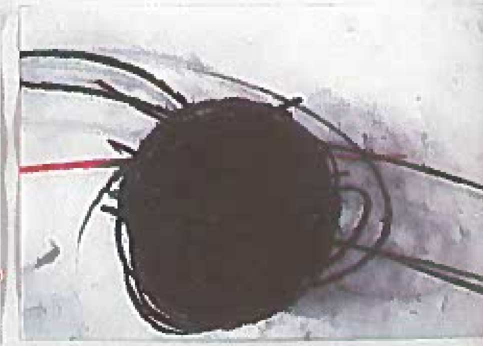

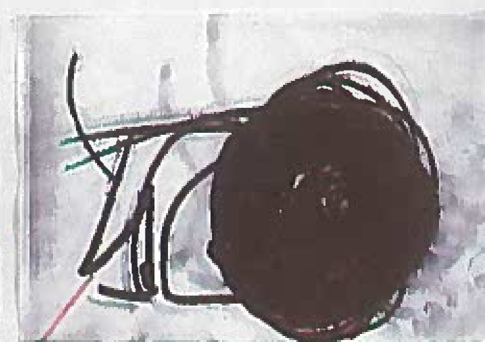

UMJETNIČKI PAVILJON
17.05 - 31.05. 2001
UDRUŽENJE LIKOVNIH
UMJETNIKA CRNE GORE

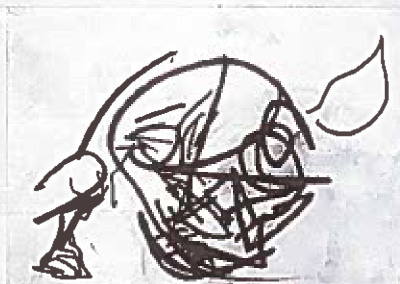

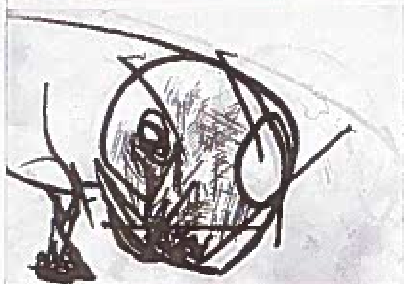
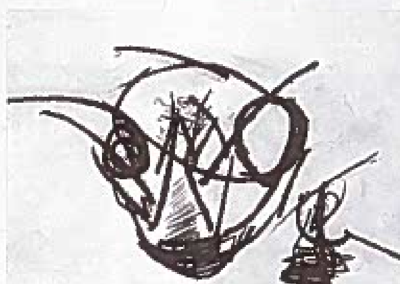

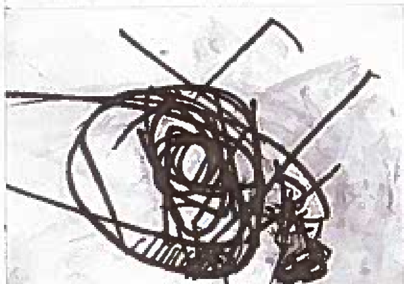

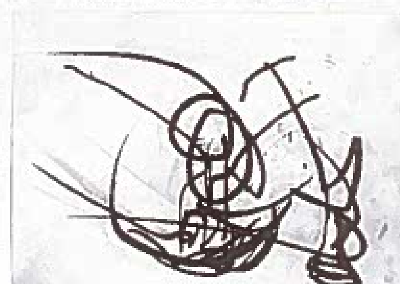

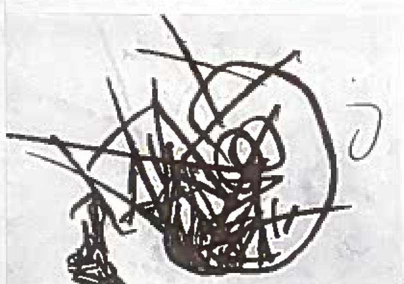

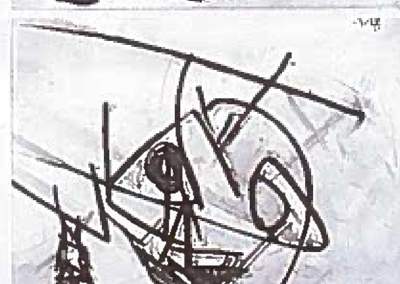
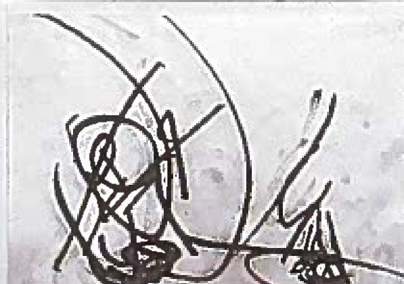

Animalizacija portreta

Prije tačno osam godina imao sam izuzetnu čast da govorim o jednoj naročitoj definiciji svijeta, definiciji koju je, svojom glavom, smislio i svojom rukom majstora iscrtao Ilija Burić. Bilo je to u jednoj galeriji koje više nema jer su je izbrisale godine koje su zatim došle i navodno ekonomski duh koji su one donijele.

A bila je to jedna inpresivna izložba portreta- izložba portreta na kojima su, takoreći bez ostatka, dominirale kravlje glave koje ste, bez sumnje, primijetili kao jednu od vizuelnih tema i ove izložbe večeras. Zašto kažem da je to toliko impresivno? Prije svega, zato što Burićev metod portretisanja počiva na nekoliko upadljivih, sasvim preciznih i, u najmanju ruku, zanimljivih poremećaja i izobličenja.

Otkad je, naime, ljudska glava izgubila značaj koji je u svojim boljim vremenima, kažu, imala, portret (klasični, akademski i konvencionalni portret) je ostao bez svojeg glavnog junaka. Jesam li time rekao da su i portret i njegov glavni junak propali, ne znam- ali, u svakom slučaju, Burićeva likovna dovitljivost se sastojala iz toga što je on portret sasvim izobličio pa je u njega, na mjesto ljudske, namjestio kravlju glavu. I već sama ova zamjena svjedoči o tome da je u pitanju umjetnik koji zna šta radi i koji zna o čemu se radi- pa, prema tome, u njoj ne treba gledati pakost ili ograničenost umjetnika već, prije svega, njegovu intuiciju. Ali to još uvijek nije sve i ja imam da kažem još nešto:

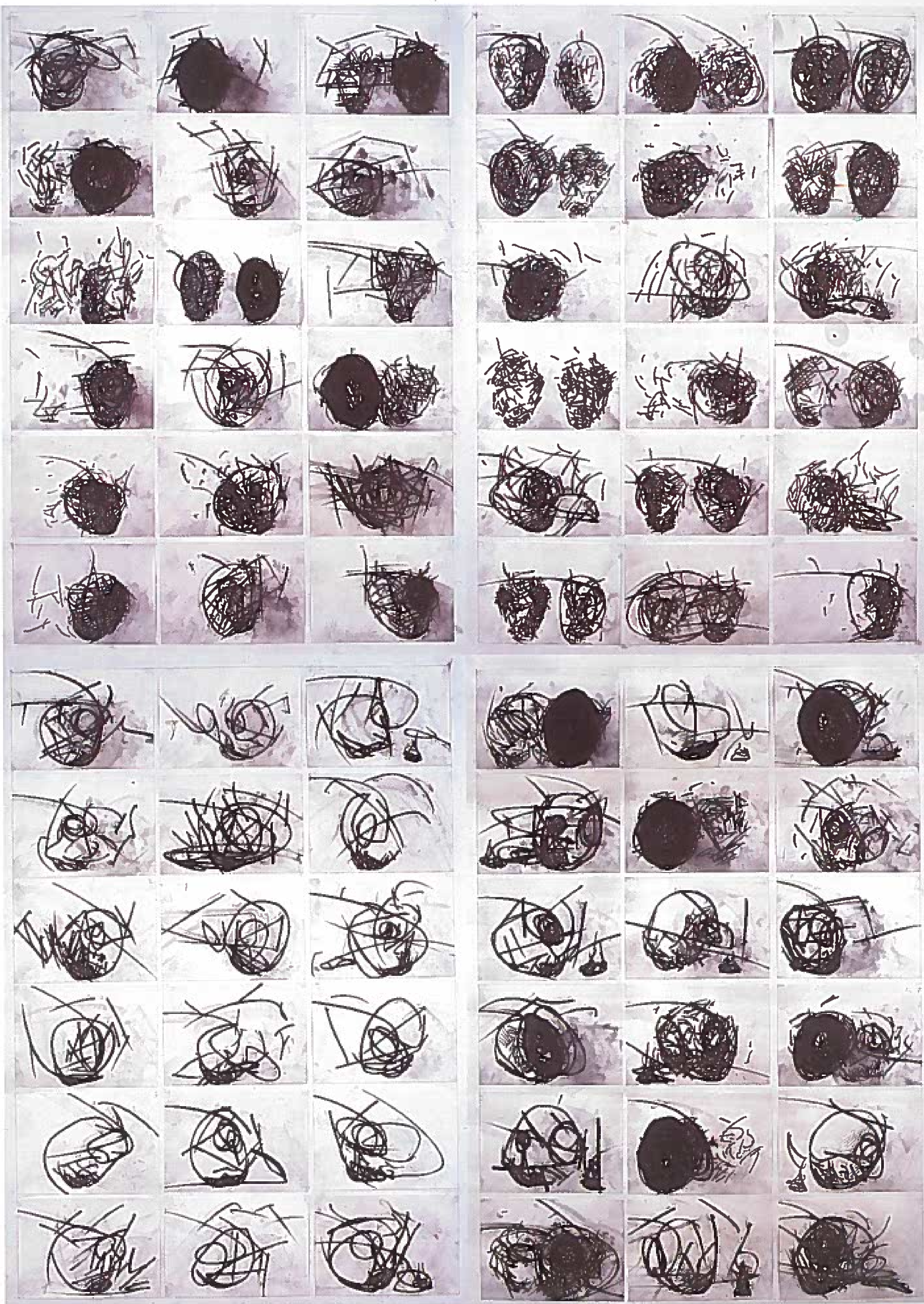
Burićev junak portreta, kojeg samo u nedostatku boljeg izraza možemo nazvati "krava" i sam je, pri tome, pretrpio vrlo znatna oštećenja. Jer da bi je učinio dostojnom portreta, Burić je i kravu izobličio. Prvo tako što ju je isključio iz one pastoralne situacije u kojoj je slabiji umjetnici i dalje vide i time joj oduzeo onaj naivni i bljutavi romantizam u koji više ni ona (naime, krava) ne vjeruje, a zatim tako što joj je podario ljudski karakter - i ja se u potpunosti slažem sa vama: nije je učinio srećnom !

Burić međutim, nipošto ne zbija šale. Slikar koji je, kao on, svoje prve i osnovne korake podešavao prema njemačkoj ekspresionističkoj grupi "Most" ("Der Brücke"), takav, slikar ne zbija šale. Umjesto toga on svoje operacije vodi do kraja te upravo zato je svaka od njegovih čovjekolikih krava tj. svi ovi "minotauri" (ako se slažete da ih po uzoru na stare Grke tako nazovemo) zato su svi oni u psihološkom pogledu, u potpunosti opremljeni, otprilike kao što su i ljudi. No, kad im je tako pripisao nesumnjivo ljudsku individualnost Burić se postarao da ova stvorenja, na svoj način, i razvrsta- i to je još jedna njegova dovitljivost: jer on ih, razumije se, ne razvrstava u stada, on ih ređa u neku vrstu serija, a to su, opet, beskrajne serije po čemu treba da bude jasno da je ovdje u pitanju proces koji se teško može zaustaviti. U pitanju je, dakle, beskrajno ponavljanje pa bismo prosto, pomislili da se radi o opsesiji (što jeste tako) i da sve to prelazi u monotoniju, ali to već uopšte nije tako jer ovdje je (naime, u ovoj opsesiji) sadržan jedan potpuno egzaktan (i vjerovatno vrlo originalab) metod koji je otkrio ovaj slikar kako bi, pomoću njega, definisao svijet, svijet koji je, ako mogu da primjetim, iscrpio svoje samopoštovanje do one kritične mjere koja mu podiže rogove tačno na onom mjestu koje je određeno za zvijezdu.

Pa, dobro, šta se dalje dešava sa ovim dvostrukim portretom i njegovom dvoličnom glavom? Kakva može da bude evolucija modernog minotaurusa ? U Burićevoj likovnoj percepciji, kao što vidimo, ovo se dvostruko biće i ova dvolična glava, očigledno (što će reći, na naše oči) preobličava u skoro sasvim apstraktnu kompoziciju, u kojoj, koliko ja mogu da vidim, ostaje sedimentirano jedno čisto stanje koje bismo mogli nazvati stanje precizne nostalgije. I bila je, zapravo, potrebna svojevrsna vizuelna matematika, kao uslov *sine qua non* (a na njoj je Burić radio godinama) da bi se iz onog dvostrukog portreta sedimentiralo stanje precizne nostalgije i u njega instalirao jedan imaginarni most (po drugi put pominjemo most, mada se on ne vidi) preko kojeg se uspostavlja veza sa jednom apstraktnom atmosferom i isto takvim zavičajem i u kojem su, kao što vidimo, figure i bića stopljena sa svojim, takođe, apstraktnim, pejzažom- i preko kojeg je (znači, još jednom: most !) ovaj umjetnik, iz likovne definicije o kojoj smo maločas govorili prešao u likovnu poeziju. Drugim riječima, Burić je, zahvaljujući tome, postao pjesnik. Svaka čast!

Milorad Simunović

(Tekst sa otvaranja izložbe u Centru savremene umjetnosti- Podgorica, maj, 1995.)

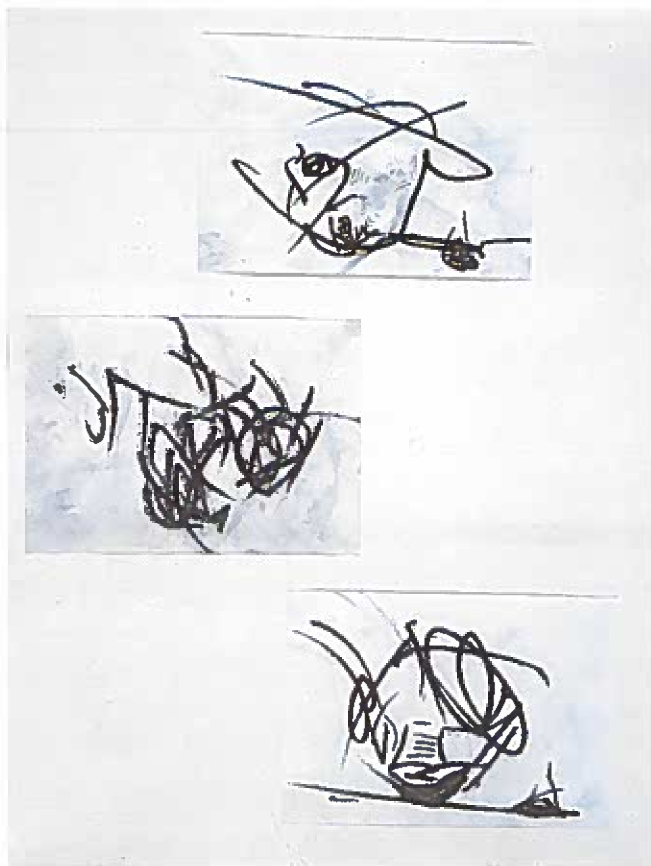

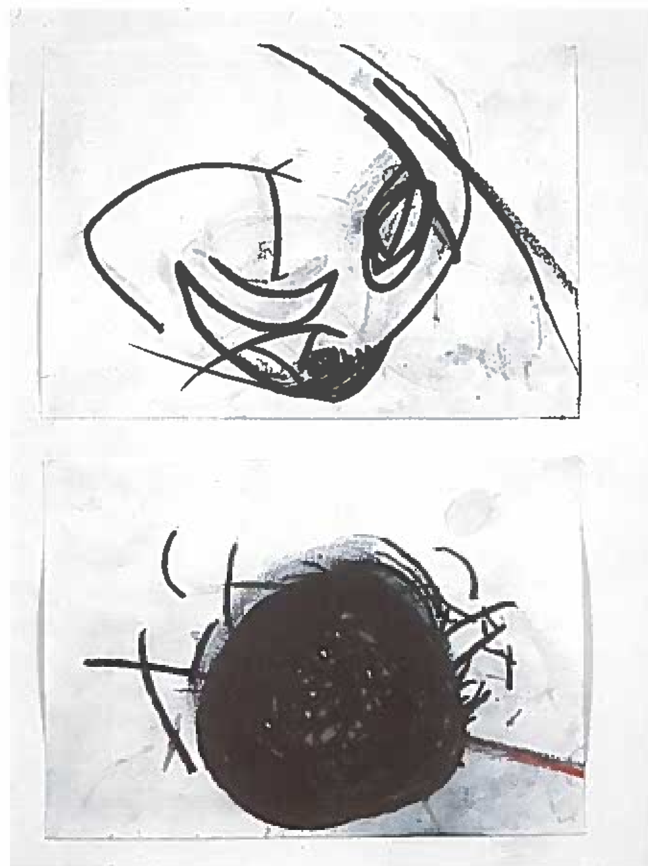
Odavno znamo da nigde kao u crtežu tvrdnja da je u umetnosti i za umetnika proces (trajanja rada, vreme prepušteno radu) presudniji od cilja (završenog dela, estetskog predmeta) ne nalazi jače i čvršće potvrde. Ali na svakom je pojedinom umetniku odanom crtežu/ crtanju da ovu staru istinu primeni i proveri u sopstvenoj praksi opsesivnog crtača. Evo jednog umetnika koji nije mogao drukčije nego da se već dugo i bez ikakve odstupnice preda opsesiji te prakse: za Iliju Burića crtanje postaje sudbina, crtež jedini plod kojim rađa ovo krajnje asketsko umetničko i životno opredelenje. U usamljeništvu mesta koje je za ovog umetnika ujedno prostor svakodnevnog postojanja i prostor neprekidnog rada nastaju mnogobrojni listovi olovkom, pre kao neki dnevnički zapisi, fragmenti neke gotovo beskrajne trake, nego kao pojedinačni rezultati koje bi iz te trake trebalo izdvajati po merilu estetske norme i kriterijumu usavršavanja crtačkog znanja.

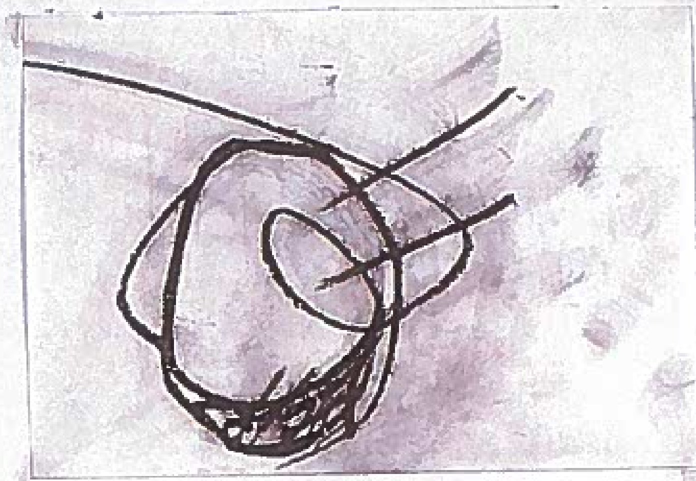
Postoji početna i za značenje ovih crteža jedna stalna i bitna tema: lik (i ujedno simbol) životinje, kontura koja iz celine ili detalja tog lika proizilazi i otuda čini samo jezgro svakog budućeg crteža. Ali nikakva anatomska pravilnost u prikazu tog lika ovde ne treba da se očekuje. Lik još (i uvek) na ovim crtežima postoji, ali umesto opisa kao da iz sugestivnosti njegove predstave umetnik želi da crpi onu energiju sopstvene vitalnosti koju uključuje u nastanak crteža, koju upravo dokazuje tim svojim stalnim vraćanjem na prvobitnost procesa crtanja. Otda na ovim crtežima koliko ka sažimanju, koncentraciji na čistotu linije, uporedo postoji i težnja ka rasipanju, rasejavanju, rasprašivanju motiva. Jer, crtež se pri takvom postupku ne samo gradi nego i razara, olovka određuje formu ali ponegde i buši hartiju, dok gumica ponekad briše trag forme, ne da bi tu formu popravila i doradila nego da bi je upravo ostavila u stanju žive nezavršenosti.

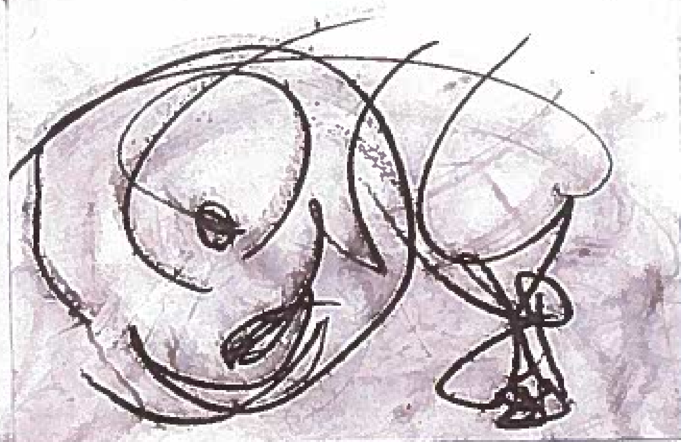
Kao ni u herojska vremena nastanka moderne, ni danas krajem veka zov za primarnim nije iščezao iz poriva i potreba umetnika: mitsko, ritualno, izvorno, prirodno, spontano- naučavali su nekada Nolde, nedavno Beuys- ostaće u srcu umetnosti bez obzira na sve tekovine savremene civilizacije. Ali sve to ujedno osvešćeno spoznajama današnjeg umjetnika i njegovom neizbežnom samokritičnošću i samorefleksijom. Ovi crteži upravo su proizišli iz takve svesti: dovoljno su izvorni da ih ne naruši preterano eruditsko, dovoljno su eruditski da ih izvorno ne odvede izvan područja danas neminovne metajezičke prirode umetnosti.

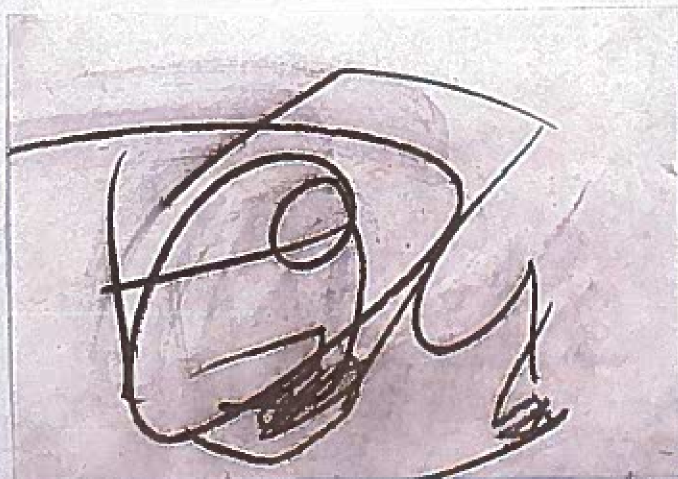
Ješa Denegri

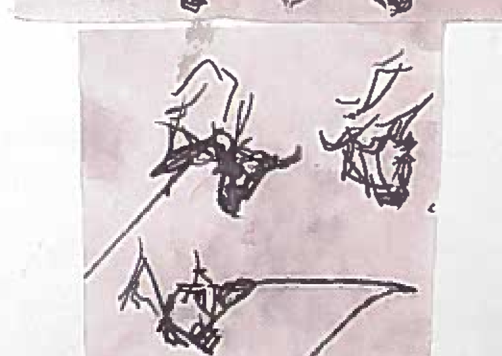

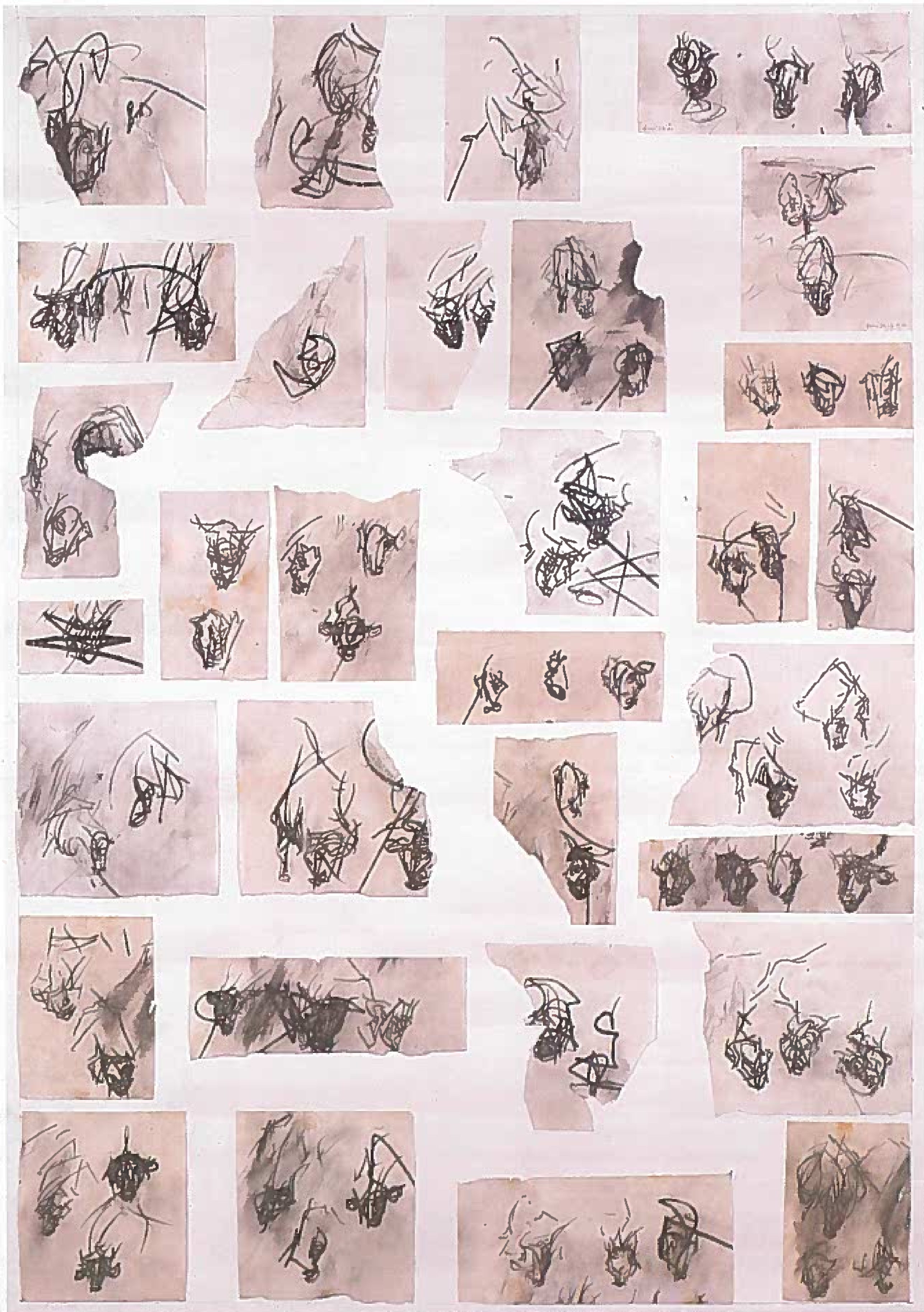

FILIGRAN IZ NESTALOG SVIJETA

Poput iskušenika, sa licem onog ko je najednom banuo i našao se u svijetu haosa i destrukcije; u vremenu u kome se piše sinopsis za posljednje dane, **Ilija Burić** stvara takvom snagom i istrajnošću kao da ga se sav taj horor ne tiče. Čistim likovnim jezikom, svedenim na ono primarno-na crtež, što on i jeste, Burić poput drevnih staroslovenskih slavopisaca "črtami i rezani", ili poput tvorca runa, urezuje u čistu površinu papira filigranske zapise već 20 godina i na divno čudo traje: svodi i reducira likovni izraz do krajnjih mogućnosti, reklo bi se mirno, bez grča sigurnom rukom znalca. Međutim, Burićevi crteži, samo naizgled odaju djelo nastalo u kontrolisanoj i smirenoj likovnoj logici: sve se dešava suprotno. U vulkanskoj erupciji ispod njegove ruke, nastaju crteži kao kakvi mistični pečati, koji izranjanju iz nekog dalekog sjećanja, skinutog sa matrice ljudskog pamćenja i množe se, rekao bih, beskonačno. No, uprkos mnoštvu, sve djeluje kao jedno, kao cjelina. Čitav njegov opus je uzlazna linija koja se ne okončava. Naprotiv, ta sinusoida- kojom se umjetnik kreće sporim ali sigurnim korakom koji ga čvrsto veže za tlo i lagano ali sigurno primiče prostoru do kojeg dopiru samo rijetki, za njega, postaje beskonačna prava na kojoj se ne smije zadržati, zastati, jer zna da bi tada bio kraj.

Pravo je čudo kakva energija izbija iz tih uzastopnih rezova: kao da se bori sa kakvim oriješem po čijem licu zabada duboke tragove, Burić na isti način prilazi papiru na čiju čistu površinu donkihotovski juriša. I pored toga što zna da ga očekuje takva sudbina Burić, dugo neshvaćen, ide dalje: sam, usijan, kao da su mu neke skrivene baterije, čiji identitet ni on sam ne prepoznaje, nepotrošive.

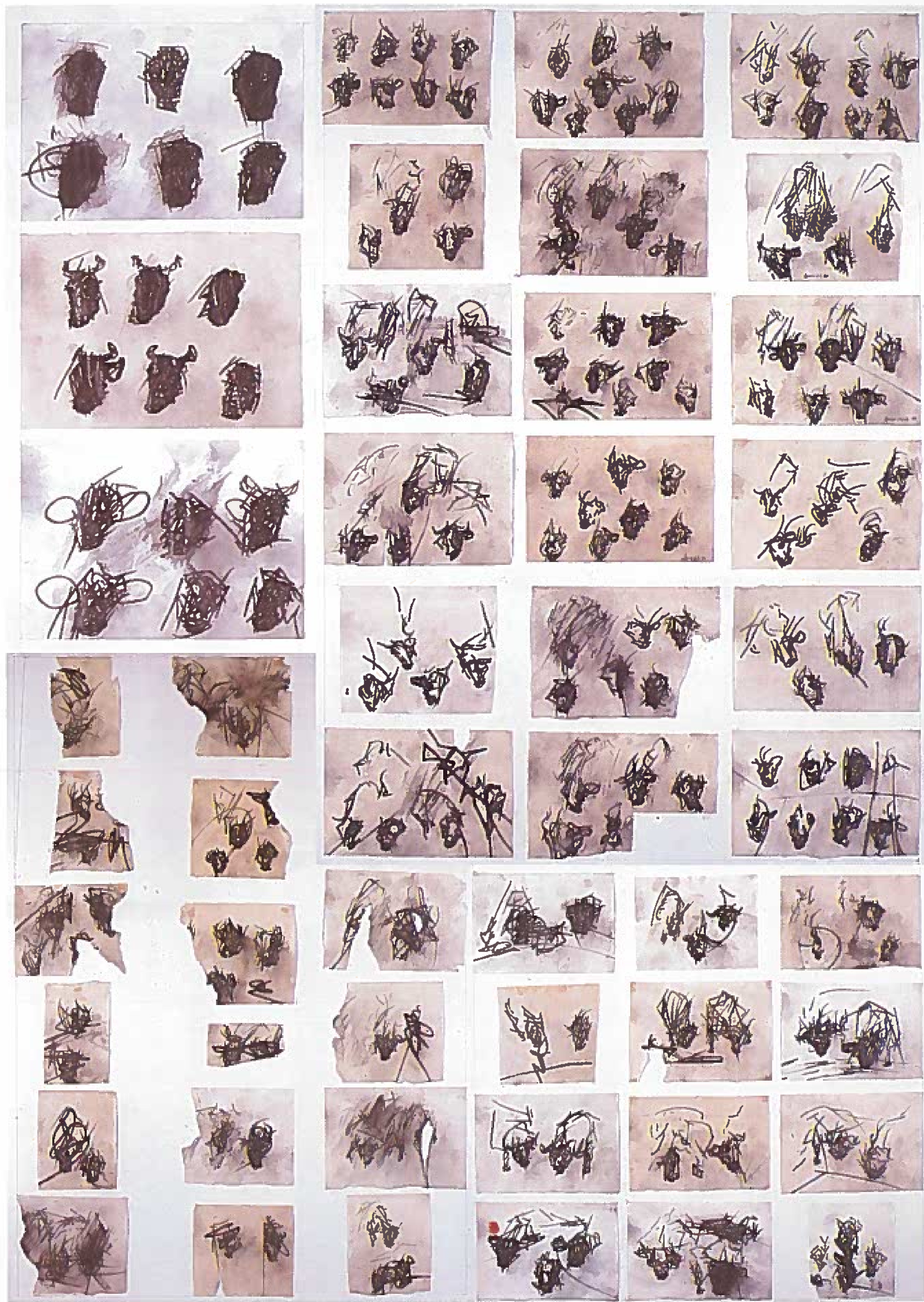
Međutim, sve bi bilo dobro kada bi se zadržali i ostali samo na likovnosti njegovog brojno zastrašujućeg opusa. Znajući da umjetničko djelo ima svoju metafiziku, razlikuje se, neko manje neko više, tek tada vidimo da nam Burić čitavo vrijeme kuje zavjeru: on je naprosto digao ruke od "vječnog" antropizma. Kao volšebnik Burić zamjenjuje glave: ljudsku glavu za glavu životinje. Tačnije: stalni i jedini njegov motiv je (kadkad figura) uglavnom kravlja glava. Kakve ironije, podsmjeha, kakve nadmoći ima u toj idiotskoj ideji- Burić se unaprijed odriče čovjeka.

Sjetimo se koliko mudrih i dičnih glava krasi istoriju i ispunjava bezbrojne muzeje i galerije. A on ne prestaje: predan kao posljednji isihast, da tim mitskim rezovima pravi geografiju kravlje glave, koja bi, kada bi je uveličali, ličila najprije na urbane ostatke latinoameričkih civilizacija. Kao da su te zauzmen crte tragovi avenija, kao zao predznak- naša civilizacija, ubrzo će postati neko kosmičko sjećanje, razumljivo bez nas.

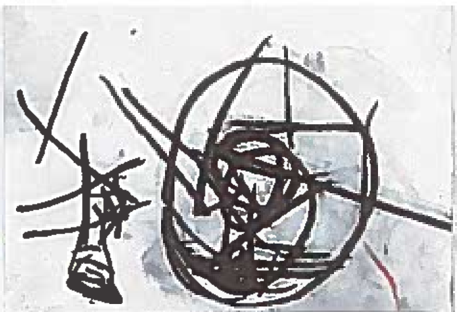
Nesumljivo ta lapidarna poruka sa Burićevih crteža, koji me podsjećaju na pismene ostatke vinčanske ili starčevačke civilizacije, ili, pak, na etrursko linearno A i B pismo, djeluje i plijeni. I Burić zadaje probleme zabadajući nož onima koji ga ne shvataju, isto kao i pismo tih starih civilizacija, koje bezbrojni lingvisti još uvijek ne uspijevaju da odgonetnu.

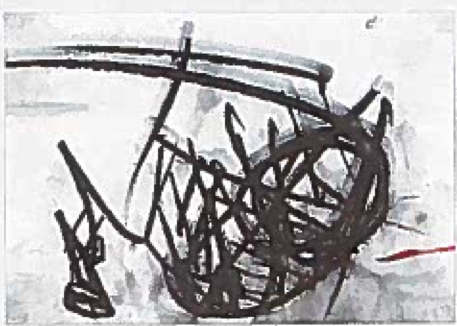
Začuđujuća je sinteza prvobitnog čovjeka (kojoj se Burić primiče), neopterećen je civilizacijom kao mi, koja se sve više pojavljuje kao balast, kao bolest, a svijet kao velika kloaka, kroz koju ćemo uskoro svi skliznuti. Međutim, nezavisan od panike koja nas je sve, kao "u posljednjem vremenu" zadesila, Burić kao da posjeduje sopstvenu hemisferu: nezainteresovan za potrošljivost života, donkihotski traje, naočigled našeg beznađa.

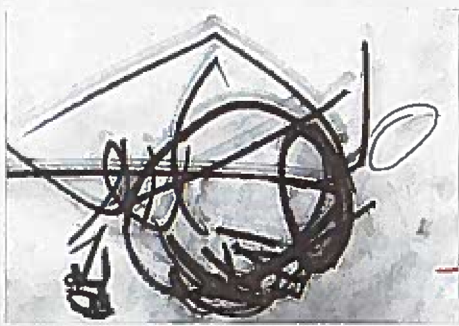
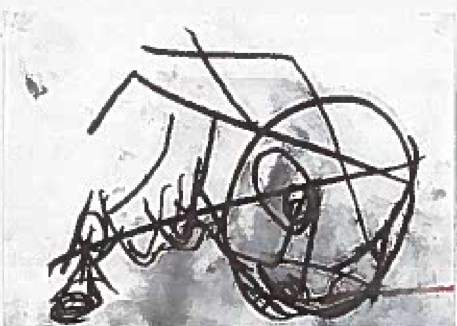
Branko Sjekloća jun, 1995.

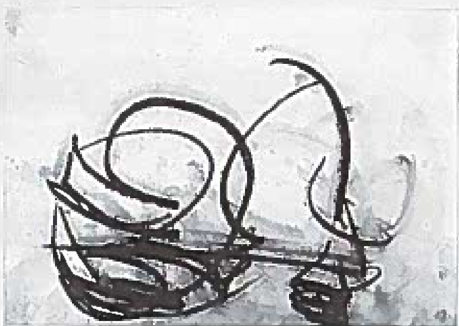
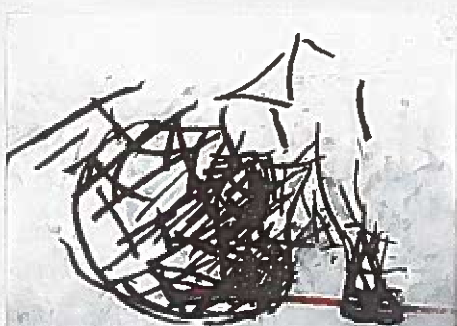
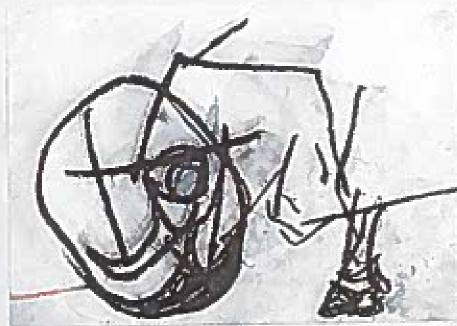

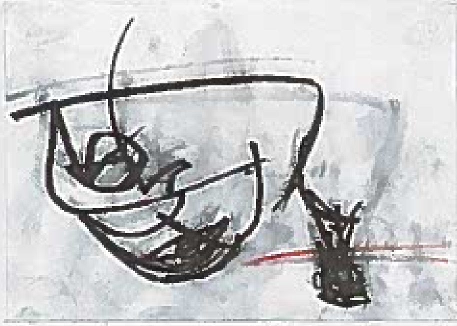
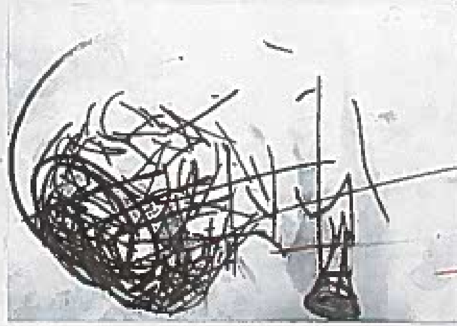

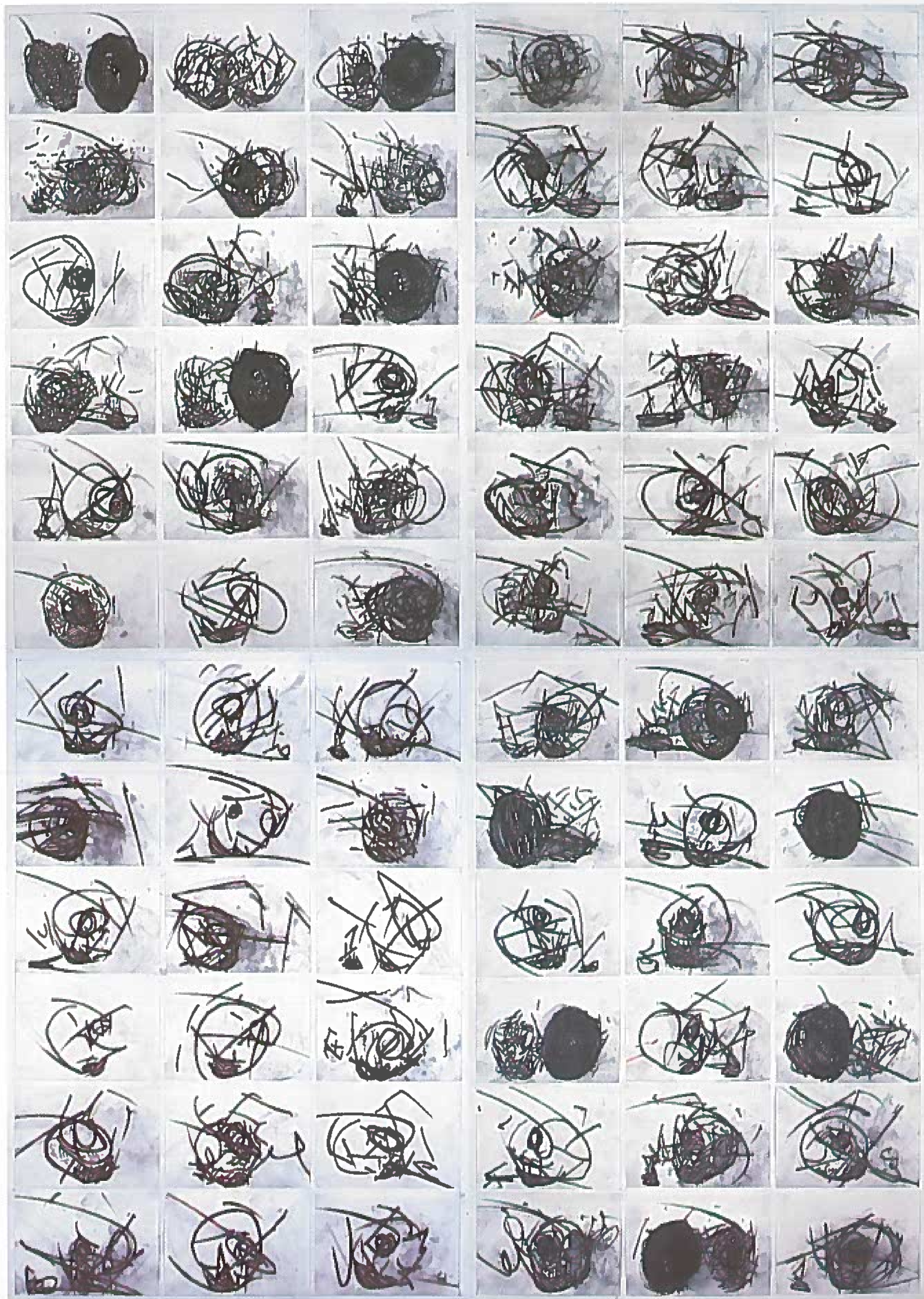

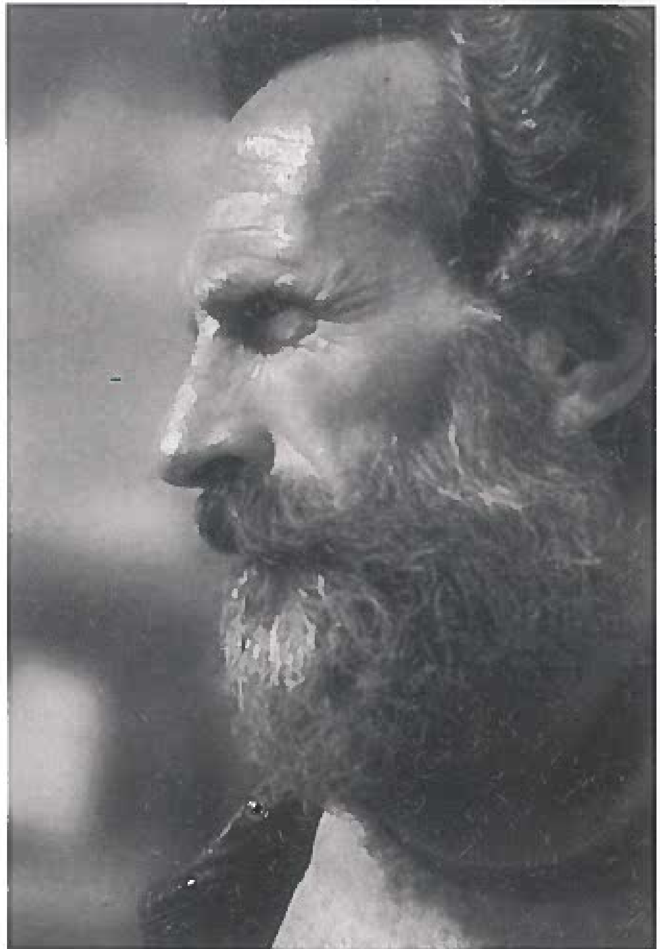

BURIĆ ILIJA BRANKO

Roden je u Nikšiću 1951.godine. Završio je Višu pedagošku školu, odsjek za likovno vaspitanje, u Nikšiću, a potom Fakultet likovnih umjetnosti i postdiplomske studije u Beogradu, 1980- 1987. godine. Kao stipendista Fonda "Moša Pijade", boravio je u Parizu, 1983. Član je ULUCG-a od 1982.godine. Docent je na Fakultetu likovnih umjetnosti na Cetinju. Pripadao je grupi "Generacija 9".

SAMOSTALNE IZLOŽBE:

1987. Beograd, Galerija Grafičkog kolektiva
1988. Titograd, Moderna galerija
1988. Nikšić, Galerija "Forum"
1988. Beograd, Galerija FLU, (magistarska izložba)
1995. Podgorica, Galerija Centra savremene umjetnosti Crne Gore
2001. Podgorica, Umjetnički paviljon

Učestovao je na više kolektivnih izložbi.

NAGRADE:

Nagrada na prvoj i petoj godini FLU za crtež; Nagrada za crtež "Milo Milunović", na Tradicionalnoj izložbi ULUCG 1988; Otkupna nagrada na Cetinjskom salonu jugoslovenske likovne umjetnosti "13. novembar", Cetinje; Nagrada "Milunović , Stijović, Lubarda" na Tradicionalnoj izložbi ULUCG-a, Podgorica, 1998.

adresa: Manastirska 20, Nikšić
Fakultet likovnih umjetnosti, Cetinje
tel: 083 234 040; 086 31 506

Udruženje likovnih umjetnika Crne Gore
Marka Miljanova br. 2
Podgorica, tel: 081 623 282; tel/fax: 622 518
email: ulucg@cg.yu; umjetnici@cg.yu

Umjetnički savjet:
Đerđ Noc Martini
Rajko Todorović Todor
Branka Burzan
Sonja Đuranović
Filip Janković

Izdavač:
ULUCG

Za izdavača:
Rajko Todorović Todor

Urednik kataloga:
Branislav Sekulić

Postavka izložbe:
Ilija Branko Burić

Slajdovi:
Lazar Pejović

Dizajn:
Roman Đuranović

Prepress:
Studio MOUSE

Štampa:
3 M Makarije-Podgorica

Tiraž:
400 primjeraka

Podgorica 2001.

